
“Adil” Geçişten Kim Kazançlı Çıkar?:

BlackRock ve Fransız Popülistlerinden Öğrenilen Bazı Zorlu Dersler

DANIEL DRISCOLL
MARK BLYTH

Çeviren: Gizem Kastamonulu

Editör: Aslı Akdemir

Yayınlayan: Yeşil Düşünce Derneği

Türkali Mahallesi, Şehit Nuri Sk. No: 18, 34353, Beşiktaş/İstanbul

www.yesildusunce.org | info@yesildusunce.org

“Adil” Geçişten Kim Kazançlı Çıkar?: BlackRock ve Fransız Popülistlerinden Öğrenilen Bazı Zorlu Dersler

Giriş

Bu yazı “adil geçiş” kavramındaki “adil” kelimesiyle neyi kastettiğimizi tartışırken genellikle ayrı ayrı ele alınan iki durumu birbirine bağlar. Bir tarafta, özellikle Amerikan tarzı Yeşil Yeni Anlaşma’yı (YYA) savunan aktivistler ve reformistler bunu, marjinalleştirilen kitleleri güçlendirmek ve devleti yeşil endüstri politikası kapsamında kullanarak refah sağlayan varlıkları yeniden bölüştürmek için bir fırsat olarak görürler. Diğer tarafta ise küresel şirketlerin büyük bir kısmına sahip olan özellikle varlık yöneticileri formundaki özel finans yer alır. Aldıkları yatırım kararları geçiş için kritiktir, ancak varlıkların ve gücün yeniden bölüştürülmesine izin vermeye niyetleri yoktur. Aksine, onlara göre devletin fonksiyonu, bilançosunu özel yatırımcıları kayıplara karşı koruyacak şekilde kullanmaktır. Birbiriyle rekabet halindeki bu “adil” kavramlarını, herkesin zarar görmesi pahasına sermayeye bir kez daha istediği her şeyi vermeden özel sektörün yatırımlarından faydalanabilen bir geçişi nasıl elde edebileceğimizi tartışmanın bir yolu olarak kullanıyoruz.

Sadece “Adil Bir geçiş” mi?

Özellikle ABD’de ve Birleşik Krallık’taki karbonsuzlaştırma tartışmaları, genellikle “adil” geçiş fikrini hatırlatır. Bu fikir, krizden en çok etkilenenlerin daha iyi durumda olmasalar da en azından başladıkları zamandan daha kötü bir durumda olmayacakları bir gelecek versiyonudur. Bu tasavvur, şehir sakinlerinden ve sendikalı işçilerden oluşan karma bir ittifakın, yeşil bir gelecek inşa etmek üzere aktivist bir devlet tarafından harekete geçirilmesi yoluyla bir Yeşil Yeni Anlaşma’nın pek çok versiyonuna nüfuz eder.¹ Bu tür bir vizyonda, sağlanan geçiş bedeli işçileri kurtarır ve istihdamı, barınmayı ve ulaşımı dönüştürür. Bunu yapmak, eşitsizlik, ırkçılık ve hiyerarşiden oluşan karbona doymuş neoliberal dünyayı yeni bir yeşil (ve adil) ekonominin inşasıyla ortadan kaldırır. Bu sefer “adil”, vatandaşların çoğunluğu için adaletin yeniden dağıtılması anlamına gelir.

Nadiren yüksek sesle söylene de, bu geçiş versiyonu sadece enerji üretiminde bir devrimi değil, aynı zamanda varlıkların, refahın ve gücün bölüşümünde de bir devrimi ifade eder. Karbon varlıkları gezegendeki toplam finansal varlıkların yalnızca yaklaşık %0.2 sini oluşturuyor olabilir, ancak yarattığı yıkım bazı coğrafyaları başkalarından daha fazla etkiler.² ABD’deki

1 ABD Kongresi (2021-2022), H.Res.332 - Federal Hükümet’in bir Yeşil Yeni Anlaşma yaratma yükümlülüğünün tanınması, <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-resolution/332?r=50>

2 T. Whipple (2020), «The \$900bn Cost of «Stranded Energy Assets»», Financial Times, 4 Şubat, www.ft.com/content/95efca74-4299-11ea-a43a-c4b328d9061c. Credit Suisse tarafından yayınlanan bir rapor 2020 sonu itibarıyla küresel

Cumhuriyetçi Parti koalisyonlarının yönetimindeki belli başlı eyaletler ve Suudi Arabistan, Rusya ve Avustralya gibi diğer petrol ve gaz üreticisi ülkeler geçiş sonrası dönemde tamamen yeni bir iş modeli bulmak zorunda kalacak.³ Bu oldukça şiddetli bir bölüşüm problemi yaratır ve bu sorunun bir yönü, mekansal dağılımdır.

Teoride bir YYA, devletlere kendi içlerinde yoğun karbon içeren bölgelerin yeni büyüme modellerine geçişi için finansman sağlayabilse de, bunu devletler arasında yapmak tamamen farklı bir konudur. West Palm Beach, West Virginia'yı mali destek vererek kurtarmayı kabul edebilir, ancak Birleşik Krallık'ın Suudi Arabistan'ı kurtarmayı teklif etmesi ihtimal dahilinde değildir. Bunun gibi, her seviyedeki karbon üreticilerinin YYA fikirlerini varoluşsal bir tehdit olarak görüp, bunlara karşı direnç göstermeleri beklenebilir bir durumdur. Dahası, YYA düşüncesi aynı devlet içinde bile, özellikle varlık sahiplerinden gelecek başka önemli direnç kaynaklarını da yok etme eğilimindedir.⁴ Küresel varlık yöneticisi BlackRock'ın CEO'sunun yakın zamanda yaptığı resmi açıklamalar bu direnç kaynaklarını oldukça belirginleştirmiştir.

2020 ve 2021 boyunca, BlackRock kendilerini yeşil dönüşüme hazırlama adına yatırım yapan şirketlerin CEO'ları için pozitif bir örnek sunmuş oldu.⁵ Dünya'nın en büyük varlık yöneticisi olması açısından bu önemli. İklimle Bağlantılı Finansal Beyan Konusunda Görev Gücü'nün (Task Force on Climate-related Financial Disclosures -TCFD)⁶ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi Standartları Kurumu'nun (Sustainable Accounting Standards Board)⁷ beyan standartlarını benimseyerek; çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) bağlantılı borsa ve indeksli yatırım fonları sağlayarak ve firmaları bu tür standartların taahhüdünü vermeye zorlayarak BlackRock, başka finans taraflarının yanında, karbon yoğun devletlerdeki yasal makamların ve düzenleyicilerin bu tür baskılara karşı direnmelerine neden olacak kadar karbon varlıklarına dikkat çekmiş oldu.⁸

Bunların yanı sıra, BlackRock'ta başka bir şey daha gerçekleşiyor. Bilindiği üzere, BlackRock'un CEO'su Larry Fink yakın zamanda devlet bilançosunun son raddeye kadar etkin kılınmasını

servet stokunun 418 trilyon \$ olacağını öngörür. Bu hesaba göre Financial Times atıl varlıkların küresel servet stokunun %0.2'sini oluşturacağını tahmin ediyor. Bkz. A. Shorrocks ve diğ. (2021, Haziran), Global Wealth Report, Zürich: Credit Suisse.

3 T. Oatley and M. Blyth (2021) «The Death of the Carbon Coalition», Foreign Policy, 12 Şubat, <https://foreignpolicy.com/2021/02/12/carbon-coalition-median-voter-us-politics>.

4 B. Braun (2021), «Asset Manager Capitalism As a Corporate Governance Regime», in The American Political Economy: Politics, Markets, and Power, ed. J. S. Hacker, A. Hertel-Fernandez, P. Pierson, and K. Thelen (Cambridge: Cambridge University Press), 270–294. And: D. Gabor (2020), «Critical Macro-Finance: A Theoretical Lens», Finance and Society 6(1): 45–55, <http://dx.doi.org/10.2218/finsoc.v6i1.4408>.

5 L. Fink (2022), «The Power of Capitalism», Letters to CEOs, www.blackrock.com/corporate/investor-relations/larry-fink-ceo-letter.

6 Bkz. www.fsb-tcdf.org.

7 Bkz. www.sasb.org.

8 Bkz. E. Bolstad (2021), Oil-Friendly States Fight Back Against Sustainable Investment Trend, PEW Charitable Trusts, www.pewtrusts.org/en/research-and-analysis/blogs/stateline/2021/03/16/oil-friendly-states-fight-back-against-sustainable-investment-trend.

gerektiren yeşil geçişin özel bir versiyonunu benimsedi. Firmalar kendi başlarına pek çok şeye kabildir, ancak tartışma, faaliyetlerinin kolektif olarak yeterli olmaması üzerinden devam eder. Devlet bilançosu tek başına geçişi mümkün kılmaya yetecek kadar büyüktür.⁹

O halde BlackRock YYA savunucularının hayal ettiği şekilde devletin karbon sonrası varlıklar ürettiği bir görüşü mü benimsemiş oluyor? Cevap hayır. BlackRock'ın hayal ettiği vizyonda devlet onun yerine bir tür “ilk başvurulacak sigortacı” görevi görür. Böylece devlet, mevcut varlıklar ve ileride vücut bulacak bahisler üzerinden gerçekleşen kayıplara karşı bir sigorta işlevi görürken, mevcut varlık sahipleri geçiş için yatırım riskini tersine çevirebilir.¹⁰ Dünya'nın en büyük varlık yöneticisi ve şirketlerin gerçek sahibi olması açısından, bu önemlidir.¹¹

BlackRock buna geçişi ‘riske atmamak’ der ve bu doğrudur. Ancak burada güvence altına alınan risk orijinal YYA modelindekinden oldukça farklıdır. Bu durumda, işçilerin gelirini ve istihdamını güvence altına almak yerine mevcut varlık sahiplerinin geçiş sırasında hiçbir kayıp yaşamamaları ve bu yoldaki yeni yatırımlarından avantaj elde etmeleri için güvence altına alınmalarını sağlarız. İşte bu noktada adalet meselesi, vizyonun “geçiş yoluyla yeniden bölüşüm”den, varlık sahiplerinin diğer herkes üzerinde “Kısa Pozisyon Sıkıştırması”ndan birine doğru yön değiştirdiği yeni bir çerçeveye sinsice oturtulur.

Kısa Pozisyon Sıkıştırmaları

Finans piyasasında kısa pozisyon sıkıştırması iki şekilde gerçekleşir. İlki 2020 yılında ABD’li perakende satıcısı GameStop’ta görüldü. Büyük bir koruma fonu, ileride aynı hisseyi daha ucuza satın alabilecekleri ve farkı ceplerine atabilecekleri beklentisiyle aslında şirketteki hisseleri ödünç alarak hisse senedinde kısa bir pozisyon edinmişti. Küçük yatırımcılar hisse senedi olarak fiyatı yukarı çekmek için “Wall Street Bets” adındaki bir Reddit kurulu aracılığıyla bir araya gelerek, koruma fonunun kısa pozisyonunun o kadar pahalı hale gelmesine yol açtılar ki bundan vazgeçmek zorunda kaldılar.¹² İkinci tür kısa pozisyon daha kapsamlıdır ve bir fon, portfolyosunda belirli bir hisse senedine ihtiyacı olduğunda gerçekleşir (Örneğin Apple veya Tesla’nın büyümek için ya da ESG skoru için buna ihtiyacı olması gibi), ancak fon, bunları sadece mevcut hisse de uzun bir pozisyon edinen bir satıcıdan alabilir. Hisseyi alabilirsiniz ancak gerçekten ödemek istemeyeceğiniz bir fiyattan. Yani sıkıştırılmış olursunuz.

9 E. Schatzker (2021), «BlackRock’s Fink Urges World Bank, IMF Overhaul for Green Era», Bloomberg, July 11, www.bloomberg.com/news/articles/2021-07-11/blackrock-s-fink-urges-world-bank-imf-overhaul-for-green-era.

10 D. Gabor (2021), «The Wall Street Consensus», Development and Change, <https://doi.org/10.1111/dech.12645>

11 Üç varlık yönetimi firması - Vanguard, BlackRock ve State Street her S & P şirketinin %20’sine ve ETF piyasasının %80’ine sahiptir. Bu şirketlerin gücü üzerine daha çok bilgi için, bkz. A. Tooze (2021), «Chartbook #82: The rise of asset manager capitalism and the financial crisis of 2008», <https://adamtooze.substack.com/p/chartbook-82-the-rise-of-asset-manager>.

12 E. Lopatto (2021), «How r/WallStreetBets Gamed the Stock of GameStop», The Verge, January 27, www.theverge.com/22251427/reddit-gamestop-stock-short-wallstreetbets-robinhood-wall-street. Robinhood’un (o zamanki küçük borsa tüccarlarının temel çıkış yolu), sonunda ana akım varlık yöneticilerine uyararak GameStop’taki tüm ticarete son verdi, bkz. V. Tenev (2021), «Robinhood Chief Apologises over GameStop Affair», Financial Times, February 18, www.ft.com/content/69c0b5b0-9d49-4d0e-8f32-fe9428bfff5b1.

BlackRock her iki stratejiye de örnek sunar. İlk tür sıkıştırma, firmanın kendi ESG dostu ürünlerini alması için diğer varlık yöneticileri üzerinde baskı oluştururken bu ürünlerin açık pazarlama yapmasıdır. İkinci tür sıkıştırma devletin, kayıplarını karşılamak için bilançosunu kullandığı ve yine de yatırımdan olumlu sonuç aldığı sürece dünyanın en büyük sermaye sahibi BlackRock'ın geçişte rol oynamaya niyetinin olduğunu her devlete söylemektir.

Kısacası, eğer benzetmemi mazur görürseniz, BlackRock şöyle diyor: "Bizim yatırımımız olmadan geçişi gerçekleştiremezsiniz ve biz de siz (yani devlet ve sonuçta vergi verenler) kayıpları üstlenmediğiniz sürece yatırım yapmayız." Başka bir deyişle, mevcut varlık sahipleri etkin bir şekilde "Geçişi gerçekleştirebilirsiniz ama 'adil' bir dönüşümü değil" diyerek, küresel ekonominin tamamını kısa pozisyon sıkıştırmasına maruz bırakır ve bu durumda adalet sadece mevcut varlık sahiplerinin bütün kazanımları elde ederken hiçbir kayba uğramaması olarak tanımlanır.¹³ Bu durumun bizi geçişin ne olduğuna ve ona nasıl ulaşacağımıza dair iki oldukça uzlaşmaz görüşe götürdüğünü görebilirsiniz.

Bu iki pozisyonun ortasında daha çok, adaletin bir başka şekliyle ilgili görünen hükümetler yer alır. Bilançolarını korumak için manevi zarardan kaçınmaya çalışır, böylece vergi ödeyen nüfuslarına mali olarak dürüst olduklarını gösterirler. Özellikle Avrupa'daki bu tür devletler, pandemi sebebiyle oluşan kalıcı kemer sıkma politikalarının mali bağlayıcılıklarından kısmi olarak muaf olmuşlardır. Yeni Alman hükümetinin örnek teşkil ettiği gibi, bu devletler bilançolarını geçişi etkilemek için kullanmak ister, ancak bilançolarda biriken borçların faizi olmamasına ve yeni varlıklar inşa etmek için kullanılmalarına rağmen bu borçlar karşısında dehşete kapılırlar. Bu gibi çeşitli bilanço dışı araçlar yatırımın doğasını gizlemek için kullanılır ve bu sırada devletler attıkları adımın doğruluğunu kanıtlamak amacıyla geçişin manevi zararları konusunda oldukça saplantılı bir biçimde ve alenen endişelenir: örneğin koruma fonlarının bitcoin madenciliği için gerekli güç santrallerine yakıt sağlamak amacıyla kömür madenleri satın almaları konusunda endişelenmek gibi.¹⁴

Bu tür yanıltmacalar takdire şayan olsa da fiili makroekonomik etkileri minimaldir ve geçişin temel görevinden bir sapma tesis eder. Bu temel görev yerine geçecek altyapıyı inşa ederken, ekonomiyi karbonsuzlaştırır. Bir adalet kavramı olarak, bu da aslında olayın özünü kaçıır. Karbon sonrası bir geleceğe gidecek muhtemel yolları düşünürken, Fransa'nın karbonsuzlaşma deneyimi özellikle dikkat çekicidir. Adaletin herhangi bir kriterini tam olarak sağlayabilmek için verilen ödüllere bir örnek oluşturur. Dünya Bankası'na göre, Fransa dünyadaki ülkelerin hepsinden daha fazla karbon vergisi toplar ve görece agresif karbon fiyatlandırmasına bir örnek oluşturur.¹⁵

13 Eğer kısa pozisyon benzetmesini beğenmediyseniz, bir Kaleckian Capital Strike bir diğer açık model oluşturur, bkz M. Kalecki (1943), "Political Problems of Full Employment", The Political Quarterly.

14 Bu gerçekten yaşandı, bkz. T. D. Chant (2021), «Private-equity Firm Revives Zombie Fossil-fuel Power Plant to Mine Bitcoin», Ars Technica, May 10, <https://arstechnica.com/tech-pol-icy/2021/05/private-equity-firm-revives-zombie-fossil-fuel-power-plant-to-mine-bit-coin>.

15 D. Driscoll (2021), «Drivers of Carbon Price Adoption in Wealthy Democracies: International or Domestic Forces?», Sage Journals, <https://doi.org/10.1177/2378023121992252>.

Fransa'da karbon vergisi ve Sarı Yelekliler

Fransız devleti daha eşitlikçi bir tasarım bulabilmek için yıllar süren başarısız girişimlerin ardından, karbon vergisini yasalaştırmak amacıyla, sanayiye (Avrupa Birliği'nin Emisyon Ticaret Sistemi altında düzenlenenler dahil) pek çok muafiyet sağlayan ve gelirin çoğunun kurumsal vergi kredisine ayrıldığı bir politikaya boyun eğdi.¹⁶ Beş yıl sonra karbon vergisi oranı planlanan bir artışa geçtiğinde, Sarı Yelekliler hareketi Fransa sokaklarını kapladı. Başlangıçta hareket iklim karşıtı ve karbon vergisi karşıtı olarak etiketlense de, yeni araştırmalar Sarı Yeleklilerin bir bütün olarak iklim eylemini desteklediklerini, sadece yükü şirketlerin değil hane halkının yüklenmesine karşı olduklarını ortaya koyar. Hiç de mantıksız sayılmayacak bir sebeple, vergi ödeyenler olarak iklim politikalarının yapım sürecine katılım talep ediyorlardı.¹⁷

Fransız deneyiminde adalet vizyonunun nasıl tanıtıldığı konusunda eyleme geçmiş bir kısa pozisyon sıkıştırmaları görürüz. Devletin şirketleri vergilendirmek için tekrar tekrar attığı adımlar başarısızlıkla sonuçlanır. Fransız devletinin geçişi gerçekleştirebilmek için şirketlerin varlıklarına ihtiyacı var ancak şirketler geçişe katılmaları için devletin önerdiği fiyatı yani karbon vergisini ödemeye yanaşmaz. Sonuç olarak, devlet daha sorulmadan BlackRock'ın istediği şeyi etkili bir şekilde yapmış olur. Geçişin maliyetini tüketicilere ve işçilere yükler, hatta kazanılan geliri şirketleri sübvanses etmek için kullanır. Fransız karbon vergisi aslında politikanın uygulanması için birer araç olan 'iş dünyasının elitlerine' ve varlık sahiplerine avantaj sağlamış, eşitlik meselesini fazlasıyla ihlal etmiş ve sonuç olarak vergi oranlarının artmasıyla tetiklenen bir ayaklanma başlatmıştır. Sonuç, hem öngörülebilir hem de BlackRock'ın geçiş vizyonunda hiçbir şekilde yer bulmamış bir ters tepki olmuştur.

Fransız örneğini bu kadar yol gösterici yapan şey Fransız ekonomisinin aynı sorunlarla karşı karşıya olan pek çok devlete kıyasla çok daha az karbon yoğun olmasıdır.¹⁸ Fransa'da elektriğin %10'dan daha azı fosil yakıtlardan elde edilirken, küresel enerjinin %80'den fazlasının kaynağı fosil yakıtlardır. Bunu düşününce, Sinatra'nın sözlerini alıntılımadan edemeyiz: eğer bunu [karbon vergisini] orada yapamazsan, hiçbir yerde yapamazsın. Bu arada, Avrupa'da yürütülen yeni bir çalışma kırsalda yaşayan fosil yakıtla bağımlı insanların ve fakir toplulukların iklim değişikliği gerçeğini inkar etme olasılığının daha yüksek olduğunu gösteriyor.¹⁹ Bu şunu ortaya koyar: büyük ölçüde karbona bağımlı büyüme modellerine sahip devletler gibi çok daha karbon bağımlısı ülkelerde (ya da alt bölgelerde) agresif karbonsuzlaşmaya şiddetle karşı çıkacak, yani

16 A. Rocamora (2017), *The Rise of Carbon Taxation in France: From Environmental Protection to Low-Carbon Transition*, Arlington, VA: Institute for Global Environmental Strategies. And: P.A. Durand (2018), «Comprendre la taxe carbone en huit questions», *Le Monde*, December 7, www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2018/12/07/comprendre-la-taxe-carbone-en-huit-questions_5394292_4355770.html.

17 D. Driscoll (2021), «Populism and Carbon Tax Justice: The Yellow Vest Movement in France», *Social Problems*, <https://doi.org/10.1093/socpro/spab036>.

18 Bkz. <https://ccpi.org>

19 C. Lübke (2021), «Socioeconomic Roots of Climate Change Denial and Uncertainty among the European Population», *European Sociological Review*, <https://doi.org/10.1093/esr/jcab035>.

birçok “karbon yanlısı” Sarı Yelekliler versiyonları ortaya çıkabilir.

Müdahaleler

Buna engel olabilmek için, hem işçilere hem iş dünyası elitlerine rüşvet veren pragmatik ve ağır bir strateji uygulamak gerekiyor. Sorunumuz birinden ödün vermeden diğerini memnun edemiyor oluşumuz. BlackRock stratejisinde ısrar edersek, daha genele yayılan bir Sarı Yelekliler tepkisini riske atarız. İşçilerde ısrarcı olursak, varlık sahipleri zaten geç kalınmış bir geçiştten saparak etkili bir biçimde bir yatırım grevine gidebilirler. Eğer devletler ortada durur ve manevi zararlar hakkında endişelenmeye devam ederlerse, hiçbir şey gerçekleşmez. Peki bu çıkmazdan nasıl kurtuluruz?

Karbon vergileri doğası gereği regresiftir. Bu yüzden, eğer karbon vergisi kullanılacaksa, geliri işçilere iade eden bir tür karbon vergisi ve temettüsü metodu bu regresyonu karşılamaya çalışır. Dahası karbon vergisi geliri çeşitli gelir gruplarına kademeli olarak dağıtılsa, düşük gelir grubundan haneler daha fazla destek alabilir. Kanada ve İsviçre, uyguladıkları karbon vergisine nasıl bir politik muhalefet olduğu çok net olmasa ve bu politikalar genellikle kamu tarafından yanlı anlaşılabilir bile vergi ve temettü stratejisinin çeşitli versiyonlarını kullanır.²⁰ Yine de bu tür ulusal politikaların başarıyla yasalaşabilmesi her ülke için zor bir kazanımdır.

Buna rağmen, Matto Mildenberger’in yakın zamanda ileri sürdüğü gibi, vergi ve temettü sistemleri bir tür “sorumluluğu başkasına yükleme” mantığı yaratma riski taşır ve bu da karbon kirleticilerinden kurtulmamıza engel olabilir.²¹ Bu göz önüne alındığında, koşulsallık ilkesi sorun üzerinde çok daha fazla baskı oluşturur. Koşulsallık, çeşitli türden karbonsuzlaşma, işçileri koruma ve karbon vergisi politikalarına uygulanabilir. Örneğin, Danimarka karbon vergisi gelirlerini harcamak yerine, bunları sürdürülebilirlik dönüşümü yatırımlarına sermaye yapmaları şartıyla şirketlere geri verir.²² Danimarka’nın karbon vergisi sayılı başarılı karbon vergisi uygulamalarından biridir ve başladığından beri emisyonları azaltırken, yenilenebilir enerji sektörünün ve bu sektörle bağlantılı istihdamın genişlemesine yardım etmiştir.

Alternatif olarak, devletler koşullu karbon vergisi uygulayabilirler. Burada, devletler tam da BlackRock tarafından önerilen veri raporlama çerçevesi türlerini (aynı zamanda Scopes çerçevesi gibi başka ölçüleri) değerlendirir ve karbon vergisi tehdidini, eğer bu çerçevelerden çıkarılan belli başlı geçiş hedeflerini karşılamazlarsa şirketin bilançosuna uygulanabilecek koşullu bir

20 Financial Times (n.d.), «How to Save Climate Policy from the Culture Wars», www.ft.com/content/25f0d270-f528-4789-b390-37ad7f9d091b. Ve bkz. M. Mildenberger, E. Lachapelle, K. Harrison, and I. Stadelmann-Steffen (2022), «Limited Impacts of Carbon Tax Rebate Programmes on Public Support for Carbon Pricing», Nature Climate Change, 1–7, <https://doi.org/10.1038/s41558-021-01268-3>.

21 Örnek vermek gerekirse, benzinin fiyatı vergi sebebiyle artar. Vergi dairesi bunu dengelemek için tüketiciye vergiyi iade eder. Bunun gibi, benzin kullanımını azaltmak ve üreticiyi zayıflatmak için oluşturulan baskı, vergi etkili bir şekilde sübvansiyon haline geldiğinde ortadan kalkar. Bkz. M. Mildenberger, Carbon Captured (Cambridge, MA: MIT Press), 238.

22 M. Prasad (2008), «On Carbon, Tax and Don’t Spend», New York Times, March 25, www.nytimes.com/2008/03/25/opinion/25prasad.html.

yükümlülük olarak kullanırlar.²³ Karbon vergilerinin ötesinde koşulluluk, kurtarma paketlerine de uygulanabilir. Yakın zamanda Fransız hükümeti araba şirketi Renault'ya 5 milyar Euro tutarında Covid-19 kurtarma paketi verdi ancak bunun bir koşulu vardı: elektrikli bataryalara yönelmek ve Fransa'daki fabrikaları önemli iş kollarını korumak amacıyla kapatmamak.²⁴ Bu koşulluluk uygulaması sadece hayati önemdeki karbonsuzlaşmaya yönelmekle kalmaz, aynı zamanda işçileri de geçişe dahil ederek korumuş olur. Bu durum vatandaşlara statükodan farklı bir alternatif gelecek sunar.²⁵ Koşulluluğun bağlama göre değişen pek çok uygulaması mevcuttur. Markard'ın da yazdığı gibi, önümüzdeki yolda politikaları öğrenmek ve bağlama uyum sağlamak anahtar öneme sahip olacaktır.²⁶

Koşullu düzenlemeler, yatırım ve harcamalar şirketlerin geçişe katılmaları için güçlü bir teşvik yaratabilir.²⁷ Hem de sorumluluğu işçilere ya da devlete yüklemekten. Varlık sahiplerini diğer herkese kısa pozisyon sıkıştırması uygulamaktan mahrum bırakarak, devlet manevi zararlar yüzünden endişe etmeyi bırakabilir ve bilançosunu her iki tarafı da mutlu kılacak şekilde geliştirmeye odaklanabilir. İşçiler birtakım ayrıcalıklar ya da temsil hakları olmadan vergilendirilemez ve varlık sahipleri de geçiş kabul edilemez sübvansiyonlar almadan gerekli riski (yatırımı) yüklenerek pozitif teşvik alabilirler. Sonuç olarak istediğimiz kadar manevi zarar yüzünden endişelenelim, günün sonunda varlık sahiplerine (kısmen) güvence vermek onları güçsüzleştirmekten daha kolay. Bu, geçiş ekonomisinin varlık yapısını dönüştürmek için bir fırsat olarak görenleri rahatsız etse de, sınırlı zaman daha sınırlı hedef ve öncelikler anlamına gelir. Yani, yeşil bir geçiş istiyorsanız, varlık sahiplerini "bir bütün olarak" görmek yeterince hızlı bir şekilde karbonsuzlaşmanın sağlanabilmesi için çalışabilecek tek adalet çerçevesi olabilir.²⁸ Ancak bu, süreç boyunca diğer herkese kısa pozisyon uygulayabilecekleri anlamına gelmez.

23 E. Lonergan and C. Sawers (2022), *Supercharge Me*, London: Agenda Books.

24 DW (2020), «France Unveils Stimulus Plan Worth €8 Billion for Car Industry», May 27, www.dw.com/en/france-unveils-stimulus-plan-worth-8-billion-for-car-industry/a-53578294.

25 D. Rosenbloom, J. Markard, F. W. Geels, and L. Fuenfschilling (2020), Why Carbon Pricing Is Not Sufficient to Mitigate Climate Change—and How «Sustainability Transition Policy» Can Help, *Proceedings of the National Academy of Sciences*, *Proceedings of the National Academy of Sciences* 117(16): 8664–8668.

26 Bu yayındaki J. Markard makalesine bakınız.

27 J. Meckling, N. Kelsey, E. Biber, and J. Zysman (2015), «Winning Coalitions for Climate Policy», *Science* 349(6253): 1170–1171, www.science.org/doi/10.1126/science.aab1336.

28 Sonuçta, özel finans şirketleri harekete geçirilebilecek en bakir sermayeye sahiptir. Bkz. bu serideki van Lerven (2022).

“Adil” Geçişten Kim Kazançlı Çıkar?: BlackRock ve Fransız Popülistlerinden Öğrenilen Bazı Zorlu Dersler

DANIEL DRISCOLL
MARK BLYTH

Yeşil Düşünce Derneği

Türkali Mahallesi, Şehit Nuri Sk. No: 18, 34353, Beşiktaş/İstanbul
www.yesildusunce.org | info@yesildusunce.org

    [yesildusun](#)

 [yesildusun_](#)

 [HeinrichBoellStiftungturkey](#)

 [HeinrichBoellTR](#)

 [heinrichboellturkiye](#)

HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
DERNEĞİ
TÜRKİYE
TEMSİLCİLİĞİ

yeşil
düşünce
derneği